

Blodsband, rötter och förgreningar

Liselotte Wajstedt ställer ut på Gaaltije

Liselotte Wajstedt tecknar taktilt i tråd i ett sökande efter sina samiska rötter. Vid första anblick tycks det mesta traditionellt men här finns förgreningar, nya uttryck och motiv. Det naturromantiska och sirliga samsas med en kraftfull och djup svärta.

Från olika konstskolor i Sverige har Wajstedt skaffat sig en palett av fri konst, animation och experimentfilm att måla med i sitt utforskande av den samiska kultur hon fötts in i, men aldrig riktigt lärt känna på djupet. Som så många samer ur hennes generation befann hon sig i ett vakuum, en känsla av att tillhöra men samtidigt inte höra hemma vare sig i det svenska eller i det samiska.

Verken hon visar har två teman: blodsband och samisk mytologi. Det är inte alltid uppenbart vad som är vad, om en uppdelning ens finns eller är önskvärd. Wajstedt berättar hur myterna är att betrakta som verklighet i hennes familj från Nedre Sopporo – Håldi kan ta en moders skepnad för att locka med sig barn. Wajstedts naturväsen är förföriska och förmodligen farliga, som kvinnoansiktet *Meahcci* (Bush) med slutna ögon och svallande medusaliknande hår. Vad händer när hon öppnar ögonen? *Eco-Nieida* (Eco-girl) föreställer kroppar som genomborras eller omsluts av grenar eller rötter, nogsamt tecknade i tråd ömsom med tjocka svarta streck, ömsom lätt och luftigt med snirkliga trådar. Det finns en ambivalens och dualitet i nästan alla bilder, ett tolkningsutrymme som gör att jag inte kan bestämma om varelserna utstrålar urstyrka och kraft eller är ondskefulla.

I utställningen visar hon broderi, men här återfinns något av den tematik och det språk hon tidigare använt i sina filmer. Med hjälp av sina filmer har hon skapat sig en tydlig politisk röst, där hon inte räds det svåra: självmord, utanförskap, urbanisering, miljöförstöring och sexuella övergrepp. Jag känner igen några av de broderade bilderna som stillbilder från filmerna. Däremot har jag svårare att få syn på den samtida debatt som Wajstedt så skickligt skildrar i de tidsbaserade verken. I den till synes mest traditionella bilden, tre män vid en kåta som blickar ut över en fjällvärld, anar jag dock en politisk underton. Verket bär den kryptiska titeln *the woman inside*, syftandes till kvinnan inne i kåtan. Hon som inte syns, får ge tavlan sin titel.

Mycket går att läsa in mellan raderna, kanske för mycket. I min mening skulle utställningen vunnit på att ha en förklarande text. Som oinsatt riskerar bilderna att förminska till ren dekoration eller heminredning. Intrycket förstärks av att heminredningsprodukter – kuddar, brickor och underlägg – med de broderade motiven finns som handelsvaror. Men bilderna har bottnar och en verkligt spännande mytologivärld, som jag vill veta mer om.

Liselotte Wajstedt beskriver sig själv som en urban same, vilket märks i hennes filmvärldar i kollage-stil med övertonade övergångar och filter, ettor och nollor, asfalt och elektronisk musik. Wajstedts broderier är *natur* i material och motiv – ull och linne, kåtor och naturväsen, renhorn och fjällbjörk. Det är lätt att sätta dessa verk i relation till Britta Marakatt-Labba, i broderier med råa inslag som tydligt tycks vilja återge det samiska folkets historia. Labbas alster är dock alltid samtidigt nutida. Men i några av verken – som den dubbelexponerade *Faces*, ett ansikte och två händer som tycks tränga sig fram

VOLYM

ur en bergsskrevan - möts världarna och lyfter utställningen. En levande historisk och urban kultur förenas, förgrenas och förändras.

Text och foto: Jenny Persson

Volym 2019-03-05